

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти

СЕРТИФІКОВАНА ПРОГРАМА

«СІМЕЙНА ПЕДАГОГІКА»

Ізмаїл – 2018

1. Характеристика сертифікованої програми «СІМЕЙНА ПЕДАГОГІКА»

Рівень вищої освіти:

Перший

Освітній ступінь:

Бакалавр

Галузь знань :

01 Освіта / Педагогіка

Мета сертифікованої програми: формування у студентів системного уявлення про сім'ю як первинне середовище розвитку і виховання особистості; формування професійних вмінь сімейного педагога використовувати знання педагогіки сім'ї для аналізу її виховної функції та планування і організації педагогічної взаємодії школи та сім'ї, спрямованої на різнобічний розвиток дитини шкільного віку. Оволодіння теорією і практикою сімейного виховання забезпечить успішну реалізацію педагогіки партнерства як складової процесу формування життєво важливих компетентностей дітей, що визнано пріоритетом Нової української школи.

Сертифікована програма «Сімейна педагогіка» призначена для студентів, які цікавляться набуттям знань про особливу роль сім'ї у формуванні особистості дитини, відчують потребу у вивченні сімейних цінностей, інтерес до актуальних проблем сімейного виховання, прагнуть до осмислення перспектив розвитку сучасної сім'ї та усвідомлюють необхідність подолання кризових явищ, що є характерними для сім'ї як первинного осередку соціалізації особистості в умовах сьогодення.

Особливу увагу приділено вивченню інноваційних технологій сімейного виховання, визначенню шляхів збереження унікальності сімейного середовища та створення партнерської взаємодії сім'ї та школи.

Програмні компетентності та результати навчання:

компетентності:

- 1) знання та розуміння специфіки сімейного виховання, своєрідності завдань професійної діяльності сімейного педагога;
- 2) здатність використовувати знання про наукові засади функціонування сучасної сімейної педагогіки в освітньо-професійній діяльності;
- 3) здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) щодо розуміння сучасної стратегії і тактики в сімейній педагогіці;
- 4) здатність аналізувати сприятливі і несприятливі фактори для розвитку сім'ї як первинної групи і середовища соціалізації дитини;
- 5) здатність визначати можливості і правовий простір реагування вчителя на порушення прав дитини в сім'ї;
- 6) здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі сімейного виховання з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів вирішення проблем у навчально-виховному процесі
- 7) здатність виконувати обов'язки вчителя під час безпосередньої роботи з батьками; створювати та доцільно використовувати різні форми й види взаємодії школи та сім'ї;
- 8) здатність оперувати знаннями про педагогіку сім'ї та її роль у розвитку і вихованні дитини;

результати навчання:

- 1) знання сучасних психолого-педагогічних засад сімейного виховання школярів;
- 2) вміння ефективно організовувати спостереження, оцінювання та інтерпретування інформації про різні аспекти і сторони сімейного виховання дітей, аналізувати, критично оцінювати, нести відповідальність за результати власної професійної діяльності;

- 3) вміння планувати та застосовувати дієві шляхи та сучасні форми організації взаємодії сімейного виховного середовища дитини із шкільним середовищем її розвитку – професійним педагогічним та дитячим;
- 4) знання історії розвитку сімейної педагогіки; специфіки проблем сучасного сімейного виховання дитини;
- 5) вміння проводити аналіз і діагностувати рівень функціонування сім'ї як виховної інституції, здійснювати профілактичну роботу з проблем сімейного виховання і соціалізації особистості в сімейному середовищі,
- 6) вміння надавати допомогу родині у розробці і осмисленні завдань, форм та методів сімейного виховання; сприяти розв'язанню конфліктів у сімейному оточенні;
- 7) здатність вирішувати проблеми соціалізації дитини в сімейному середовищі, використовуючи навички професійної діяльності у роботі з дітьми різного віку та їх батьками;
- 8) здатність здійснювати психокорекційний вплив на дітей, які мають деяке відставання в розвитку, знаходяться в кризовому стані чи перебувають у конфліктних ситуаціях.

Термін вивчення сертифікованої програми:

3 роки

Загальний обсяг сертифікованої програми:

24 кредити ЄКТС

Керівник програми: кандидат педагогічних наук, старший викладач
Житомирська Тетяна Михайлівна

Вимоги до отримання сертифікату:

Успішне складання заліків з усіх навчальних дисциплін сертифікованої програми.

2. Перелік дисциплін сертифікованої програми «Сімейна педагогіка»

для ОС «бакалавр»

Шифр дисципліни	Назва дисципліни	Викладач	Кафедра, що забезпечує викладання	Кількість кредитів/годин	Семестри, в яких планується вивчення
СП 01	Родинна педагогіка	к.п.н., ст. викл. Холостенко Ю.В.	Кафедра загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти	4/120	3
СП 02	Технології естетотерапії в сучасній сім'ї	к.п.н., ст. викл. Житомирська Т.М.	Кафедра загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти	4/120	4
СП 03	Історія родинного виховання	к.п.н. Лунгу Л.В.	Кафедра загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти	4/120	5
СП 04	Педагогічна деонтологія	доц. Іванова Д.Г.	Кафедра загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти	4/120	6
СП 05	Методи арт-терапії у роботі з сім'єю	к.п.н., ст. викл. Холостенко Ю.В.	Кафедра загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти	4/120	7
СП 06	Актуальні проблеми сімейної педагогіки	проф. Кічук Н.В.	Кафедра загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти	4/120	8

3. Анотації дисциплін сертифікованої програми «Сімейна педагогіка»

Шифр	Назва дисципліни (курсу)	Загальний обсяг		Кількість годин відведених на					Форма підсумкового контролю	ПБ розробника курсу, науковий ступінь, вчене звання
		годин	кредитів	лекції	семінарські	практичні	модульний контроль	самостійна робота		
ПВД СП 01	Родинна педагогіка	120	4	28		20		72	залік	к.п.н. Холостенко Ю.В.
				48						

Завдання курсу: формування відповідних знань про психолого-педагогічні та соціальні умови створення і функціонування сучасної сім'ї, знайомство з основами сучасної сімейної політики України; оволодіння основними теоретичними знаннями та практичними вміннями щодо підготовки майбутніх педагогів до роботи з батьками з питань сімейного виховання. Засвоєння та оволодіння фактичним матеріалом про місце і роль сім'ї у вихованні молодого покоління, озброєння студентів відповідними знаннями з питань родинних взаємин.

Результати навчання:

знати: соціально-виховні функції сім'ї в суспільстві, типологію сімей; механізми соціалізації дітей в різних типах сімей; напрями педагогічної допомоги сім'ям різних типів; види сімейних конфліктів та шляхи їх подолання; методи та форми взаємодії педагога з сім'єю; особливості виховання культури поведінки дітей; шляхи підвищення педагогічної культури батьків;

вміти: володіти теоретичними знаннями про сім'ю як соціальний інститут; використовувати методи активізації виховного потенціалу сім'ї; проектувати і здійснювати дослідження розвитку сім'ї, впливи сім'ї на окремих її членів; вирішувати конфліктні педагогічні ситуації; будувати модель виховної системи на засадах родинної педагогіки; упроваджувати нетрадиційні форми педагогічної освіти батьків; формувати у батьків педагогічну рефлексію.

Тематика занять: Концептуальні основи родинного виховання в різні періоди розвитку суспільства. Основні стилі родинного виховання, та їх вплив на формування особистості дитини. Специфіка і своєрідність навчання дітей в сім'ї: форми і засоби навчання. Роль дорослих в організації навчання вдома. Фізичне, розумове, естетичне, моральне, трудове, екологічне, статеве виховання в умовах сім'ї. Сучасні методика вивчення сім'ї. Соціально-педагогічні методи вивчення і корекції педагогічної позиції батьків. Вивчення сімейного досвіду виховання. Специфіка методів родинного виховання. Необхідність підвищення педагогічної культури батьків. Проблема насилля в сім'ї. Нетрадиційні форми роботи з батьками (організація консульт-пунктів з проблем родинного виховання, конференції батьків по обміну досвідом, організації раціонального дозвілля дітей різних вікових груп, семінари-практикуми по відродженню національних традицій в сім'ях, вихідний день в школі разом з батьками і дітьми).

Пререквізит: Педагогіка. Психологія. Теорія і методика співпраці з родиною.

Кореквізит: Педагогічна деонтологія. Проходження педагогічної практики.

Шифр	Назва дисципліни (курсу)	Загальний обсяг		Кількість годин відведених на					Форма підсумкового контролю	ПІБ розробника курсу, науковий ступінь, вчене звання
		годин	кредитів	лекції	лабораторні	практичні	модульний контроль	самостійна робота		
СП 02	Технології естетотерапії в сучасній сім'ї	120	4	26	10	12		72	залік	к.п.н. Житомирська Т.М.
				48						

Завдання курсу: допомогти студентам більш глибоко вивчити сучасну картину педагогічної дійсності; розвиток умінь бачити та розв'язувати проблеми, які виникають у сфері естетичного виховання; формування гуманістичних установок щодо суб'єктів та процесу сімейного виховання; оволодіння низкою ефективних методик естетотерапевтичного впливу на особистість дорослого та дитини.

Результати навчання:

знати: сутність та соціальне значення професії сімейного педагога;

- мету, завдання естетотерапевтичного процесу, їх реалізацію в народній і науковій педагогіці; - філософсько-історичний вимір естетотерапевтичних знань, умінь та навичок;
- основні види, принципи та сучасні засоби естетотерапії;
- надбання сучасної світової та вітчизняної психолого-педагогічної думки щодо естетизації педагогічного процесу в сімейних умовах і в закладах освіти;
- критерії відбору змісту сучасних естетотерапевтичних технологій;
- особливості естетотерапевтичної роботи з різними групами дітей та батьків;
- основи професійного самовдосконалення педагога засобами естетотерапії.

вміти: організувати естетотерапевтичну педагогічну діяльність на науковій основі;

- використовувати естетотерапевтичні методи вирішення професійних завдань при визначенні оптимальних співвідношень параметрів різних педагогічних систем;
- в умовах розвитку науки і мінливої соціальної практики переосмислювати накопичений естетотерапевтичний досвід, аналізувати свої можливості, набувати нові знання, використовувати сучасні інформаційні та психолого-педагогічні й адаптовані арт-терапевтичні технології;
- поставити мету та сформулювати завдання, пов'язані з реалізацією естетотерапевтичних цілей та функцій з урахуванням специфіки організації навчально-виховного процесу в умовах сім'ї та закладу освіти.

Тематика занять: Сучасні технології в естетотерапії. Використання творчих методів роботи з дітьми, які потребують естетотерапевтичної допомоги. Особливості естетотерапевтичної роботи з різними групами дітей та батьків. Шляхи оволодіння навичками професійної педагогічної «самотерапії» засобами естетичної діяльності.

Пререквізит: Філософія. Етика. Естетика. Психологія. Педагогіка.

Кореквізит: Методи арт-терапії у роботі з сім'єю. Основи педагогічної творчості.

Шифр	Назва дисципліни (курсу)	Загальний обсяг		Кількість годин відведених на					Форма підсумкового контролю	ПІБ розробника курсу, науковий ступінь, вчене звання	
		годин	кредитів	лекції	семінарські	практичні	модульний контроль	самостійна робота			
СП 03	Історія родинного виховання	120	4	26	22				72	залік	к.п.н. Лунгу Л.В.
				48							

Завдання курсу: засвоєння знань з історії виникнення родинного виховання, основні етапи розвитку родинного виховання, та погляди найбільш видатних її представників; ґрунтовне ознайомлення майбутніх бакалаврів педагогічної освіти з педагогічною спадщиною найвидатніших зарубіжних та вітчизняних педагогів; засвоєння студентами методів конкретно-історичного аналізу педагогічних явищ з родинного виховання, формування професійно-педагогічного мислення, вміння оцінити досвід минулого, виокремлюючи в ньому ті ідеї, які сприяють прогресу педагогічної теорії в різні історичні епохи.

Результати навчання:

знати: основні етапи розвитку родинної педагогіки; основні положення педагогічних теорій та концепцій видатних педагогів і діячів освіти минулих часів, які складають досвід людської цивілізації та втілюються в теорію родинного виховання; базові історико-педагогічні поняття та категорії; зміст основних першоджерел з історії родинної педагогіки.

вміти: аналізувати педагогічні ідеї, концепції, теорії, що стали надбанням світової та вітчизняної освіти й педагогічної думки родинного виховання; визначати взаємозв'язок між педагогічними надбаннями минулих часів та сучасним станом вітчизняної освіти; виявляти у спадщині видатних педагогів провідні тенденції, наукові ідеї, якими активно послуговуються педагогіки-практики в теперішній час; зіставляти історико-педагогічну навчальну інформацію та сучасну практику й виховання української молоді; виконувати творчі роботи, реферування літератури, історико-педагогічні дослідницькі проекти.

Тематика занять: Родинне виховання: історія, суть, перспективи. З історії родинного виховання в Україні. Суть та функції родинного виховання. Стан та особливості виховного процесу в сучасній українській родині. Національне виховання в родині української еліти к. 19 поч. 20 ст. Виховний потенціал досвіду родинного виховання в родині к.19 – на поч. 20 ст. Історичні зв'язки сучасного родинного виховання з передовими педагогічними системами минулого, необхідність дотримання принципу наступності та творче використання досвіду минулих поколінь у розв'язанні проблем, які постають сьогодні перед педагогічною наукою й практикою з родинного виховання.

Переквізит: Філософія. Психологія. Педагогіка. Світова педагогічна думка в постатях.

Кореквізит: Педагогічна деонтологія. Проходження педагогічної практики.

Шифр	Назва дисципліни (курсу)	Загальний обсяг		Кількість годин відведених на					Форма підсумкового контролю	ПІБ розробника курсу, науковий ступінь, вчене звання	
		годин	кредитів	лекції	семінарські	практичні	модульний контроль	самостійна робота			
СП 04	Педагогічна деонтологія	120	4	26	22				72	залік	доц. Іванова Д.Г.
				48							

Завдання курсу: теоретичне і практичне опанування студентами основ педагогічної етики, розвиток гуманістичних цінностей, моральних особистісно професійних якостей, умінь щодо здійснення індивідуальної педагогічної дії на етичних засадах; формування готовності педагога виконувати свої функції відповідно до професійних обов'язків; усвідомлення завдань, принципів, функцій педагогічної деонтології; ознайомлення з методами дослідження деонтології як науки; правилами і нормами поведінки педагога; формування вмій адекватно сприймати педагогічну дійсність, орієнтуватися в ній, свідомо регулювати свою поведінку; виробляти стратегію і тактику, планувати й визначати цілі професійної діяльності, займатися професійним самовдосконаленням.

Результати навчання:

знати: призначення та особливості педагогічної діяльності, своєрідність професійної ролі педагога взаємодії з сім'ями вихованців; етичні норми професійної поведінки; професійно значущі якості особистості сімейного педагога; сутність та зміст поняття комунікативної компетенції фахівця як основи для технологічного забезпечення його успішної професійної діяльності; шляхи та засоби формування доцільних взаємин педагога з вихованцями, їх батьками, колегами на основі принципів педагогічної етики;

вміти: регулювати свою поведінку, передусім мовленнєву; використовувати методи саморегуляції для забезпечення психологічної стійкості, врівноваженості у вчинках та рішеннях, спрямованих на розв'язання завдань професійної діяльності; додержуватись норм педагогічної етики та визначати шляхи професійного зростання;

Тематика занять: Педагогічна деонтологія як наука про норми професійної діяльності вчителя. Професійна етика вчителя як змістова основа педагогічної деонтології. Етичні норми професійної поведінки вчителя. Роль педагогічної етики вчителя у реалізації основних прав і свобод дитини. Особливості етичної поведінки вчителя в різних педагогічних ситуаціях. Способи діагностики та шляхи розвитку педагогічної етики сімейного педагога.

Пререквізит Філософія. Історія України. Педагогіка.

Кореквізит: Актуальні проблеми сімейної педагогіки.

Шифр	Назва дисципліни (курсу)	Загальний обсяг		Кількість годин відведених на					Форма підсумкового контролю	ПІБ розробника курсу, науковий ступінь, вчене звання	
		годин	кредитів	лекції	семінарські	практичні	модульний контроль	самостійна робота			
СП 05	Методи арт-терапії у роботі з сім'єю	120	4	28		20			72	залік	к.п.н. Холостенко Ю.В.
				48							

Завдання курсу: полягає у вивченні прикладних галузей застосування арт-терапії у роботі з сім'єю вихованців; засвоєнні студентами принципів надання психотерапевтичної допомоги, прийнятих у відповідному напрямі; набутті належної психотерапевтичної ерудиції; ознайомленні з терапевтичним потенціалом зображувального мистецтва у лікувально-реабілітаційній роботі та методів психологічної корекції асоціальних форм поведінки дитини в сімейному колі.

Результати навчання:

знати: суть, види, сфери застосування і межі ефективності арт-терапії; принципи застосування, методичні особливості і технічні прийоми арт-терапії; сфери застосування і компетентності даного терапевтичного методу: основи арт-терапії, особливості арт-терапевтичного процесу, види та форм арт-терапії, соціально-етичні принципи проведення арт-терапії.

вміти: використовувати власний усвідомлений внутрішній автентичний потенціал (інтуїцію, творчість, продуктивну уяву, особистий досвід) при наданні терапевтичної допомоги сім'ї; аналізувати чужий і рефлексувати власний терапевтичний досвід, намічати шляхи професійного зростання; логічно будувати структуру арт-терапевтичного заняття, застосовувати відповідні методи його реалізації в груповій та індивідуальній роботі з сім'ями.

Тематика занять: Батьківсько-дитячі відносини та способи їх відображення (дослідження) у процесі сімейної арт-терапії. Теорія прив'язаності та взаємин у дитячо-батьківських відносинах. Роль символів та ритуалів у арт-терапевтичній роботі із родиною. Використання методів арт-терапії з метою корекції дитячо-батьківських взаємин. Техніки, які доцільно використовувати при роботі із сім'єю. Можливості та обмеження сучасної арт-терапії. Історія розвитку підходів до терапії мистецтвом. Основні форми і методи арт-терапії. Моделі та задачі арт-терапії. Структура арт-терапевтичного заняття. Особливості арт-терапії з родиною. Арт-терапевтичні техніки: опис й аналіз типових випадків. Діагностико-корекційний метод «Мандала», елементи техніки роботи зі сновидіннями. Глиноterapia. Техніка «Автопортрет». Особливості арт-терапевтичної роботи з дітьми та дорослими членами родини. Арт-терапія у роботі із підлітками. Малюнок у арт-терапевтичній роботі як засіб діагностування проблем сімейного виховання.

Пререквізит: Філософія. Педагогіка. Українська культура. Родинна педагогіка.

Кореквізит: Основи педагогічної майстерності. Проходження педагогічної практики.

Шифр	Назва дисципліни (курсу)	Загальний обсяг		Кількість годин відведених на					Форма підсумкового контролю	ПІБ розробника курсу, науковий ступінь, вчене звання	
		годин	кредитів	лекції	семінарські	практичні	модульний контроль	самостійна робота			
СП 06	Актуальні проблеми сімейної педагогіки	120	4	28	20				72	залік	проф. Кічук Н.В.
				48							

Завдання курсу: систематизація уявлень про еволюцію сімейних відносин; ознайомлення студентів зі специфікою роботи сімейного педагога та особливостями педагогічного супроводу сімей, чинними нормативно-правовими документами стосовно сім'ї та особливостей її функціонування у суспільстві (Конституцією України, Сімейним кодексом України, Законом України «Про охорону дитинства», Конвенцією ООН «Про права дитини»).

Результати навчання:

знати: основи сімейної педагогіки як науки і практичної діяльності;

базові поняття курсу: «сім'я», «нуклеарна сім'я», «бінуклеарна сім'я», «бездітна, малодітна, багатодітна сім'я», «дистантна сім'я», «дисфункціональні сім'ї»; специфіку сімейного виховання, стилі сімейного спілкування, роль батьків у вихованні дітей та вплив близьких родичів на розвиток особистості дитини; типові проблеми, які можуть виникати у батьків при неправильному вихованні дітей та шляхи їх вирішення; статеві особливості розвитку дітей та їх урахування у сімейному вихованні; зміст та методи виховання у сім'ї, систему батьківського контролю, особливості створення безпечного середовища в умовах сім'ї; методи дослідження сім'ї і вивчення особливостей сімейного виховання; шляхи запобігання деструктивних впливів сімейного виховання на розвиток і соціалізацію особистості дитини.

вміти: використовувати різноманітні методики діагностування ефективності та особливостей сімейного виховання; аналізувати життєві ситуації з подальшим визначенням варіантів поведінки батьків та дітей; створювати та випробовувати на практиці стратегії виховного впливу, які визначаються потребами родини та громади; консультувати батьків з питань виховання дітей; підвищувати рівень педагогічної культури батьків, враховуючи їхній загальний розвиток, активність, різноманітні інтереси.

Тематика занять: Теоретичні основи сімейної педагогіки. Стан сім'ї в сучасному суспільстві, вітчизняний та світовий досвід сімейного виховання. Методика діагностики результативності сімейного виховання. Неповна сім'я як соціально-педагогічна проблема. Виховний потенціал сім'ї. Специфіка вирішення проблем в різних типах сімей. Сучасні моделі соціально-педагогічного супроводу неблагополучних сімей.

Пререквізит: Психологія. Педагогіка. Європейські абрисы педагогіки соціалізації.

Кореквізит: Проходження педагогічної практики.